

однією із ланок пропаганди комуністичних партій, різко скоротилася кількість їх членів, більшість взагалі припинили своє існування.

Джерела та література:

1. Полтавщина. Історичний нарис. – Полтава: Дивосвіт, 2005. – 592с. + 48 с.
2. Білоусько О. А., Єрмак О. П., Ревагук В. Я Новітня історія Полтавщини (І половина ХХ століття) – Полтава: «Оріяна», 2005. – 312с., іл., карти.
3. Ревагук В. Я. Полтавщина в українській революції 1917-1920 рр. – Полтава, 1996. – Полтавське крайове об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка.
4. Збірник матеріалів V студентської наукової конференції історичного факультету. Квітень 2002 року. – Полтава, 2002. – 92 с.

Л. О. Стась, Е. Р. Щемур

УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ 1917–1920 років НА ПОЛТАВЩИНІ

Про лютневі події 1917 року, що відбулись у Петрограді на Полтавщині стали відомі 28 лютого залізничним телеграфом станції Полтава – Південна, але полтавський губернатор Р.Г.Моллов протягом кількох днів намагався приховати цю звістку. Лише 3 березня вийшли екстрені випуски газет з повідомленням про Лютневу революція.

5-6 березня в Полтаві та інших містах пройшли масові демонстрації, на яких підтримували повалення самодержавства. Головні лозунги тих днів говорили про закінчення війни та вирішення українського питання. У ці дні з тюрем краю було звільнено в'язнів з політичних та релігійних мотивів.

Полтавщина у роки Української революції не стояла осторонь, звичайно, як і по всій Україні, тут були і прихильники так і вороги Центральної Ради. Селянство, а це переважна більшість населення держави мало що знало про події у Києві, так читаємо спогади селянина із села Броварків на Полтавщині, яке пізніше було затоплене Кременчуцьким водосховищем – « ... Центральна Рада? Так це далеко від нас було, діялось у Києві – 150 кілометрів було там, так що до нас мало що доходило...». Незважаючи на всі ці обставини чимало полтавців були активними діячами революції – Симон Петлюра, Борис Мартос, Іван Стешенко, Павло Чижевський та інші. Політичний бік періоду 1917 -1920 років цікавий та неоднозначний та ми прагнемо зупинитись більше на культурних перетворення часів Української революції.

З початком революції на Полтавщині, як і по всій Україні, почався процес національного відродження. Саме у цей час оновилося видання української періодики. Українською мовою почали виходити «Вісник Полтавського губернського комітету», «Селянська спілка», «Полтавська громада», «Соціаліст - революціонер». На Полтавщині поступово почали створюватись «Просвіти», де об'єднувалась свідомо українська інтелігенція. Уже на початку квітня виникли «Просвіти» у Хоролі, Шишаках, Карлівці, Полтаві. Особливу увагу хочеться звернути на Гадяцький повіт, де

уже у травні налічувалась 35 товариств «Просвіти». 18 червня вони об'єднались у повітову спілку, головою якої було обрана Олену Пчілку (Косач). 22 жовтня 1917 року в Гадячі відбулось урочисте відкриття українського хору.

Яскравим свідченням національного пробудження полтавців стало всенародне вшанування пам'яті Тараса Шевченка.

Відразу після повалення самодержавства з ініціативи батьків та «Просвіт» почався стихійний процес українізації школи, насамперед початкової. Рух за українську школу у загальнонаціональному масштабі очолив полтавець Іван Стешенко, якого у квітні 1917 року було призначено генеральним секретарем освіти в українському уряді.

Потяг полтавців до знань був таким великим, що органи місцевого самоуправління через брак коштів не могли задовольнити потреби всіх бажаючих. До початку 1917 -1918 навчального року у Миргородському повіті вдалось відкрити чотири вищих початкових школи (у Шишаках, Великих Сорочинцях, Багачці та Попівці), а в Зіньківському – 6 (у Бірках, Великих Будищах, Ковалівці, Груні, Комишах, Куземині).

Навесні 1917 року при полтавській «Просвіті» почали працювати курси українознавства. Так виникла ідея створення українського народного університету. Заняття у якому розпочалось 7 квітня 1918 року. Університет мав два факультети: економічно – правничий та історико – філологічний. Ректором став завідувач археологічним відділом Земського музею Вадим Щербаківський. Серед викладачів університету був відомий український педагог Григорій Ващенко.

Національна школа потребувала і нових навчальних посібників. Значну роботу у цьому прані проводила Полтавська спілка споживчих товариств (ПССТ), яку очолив Дмитро Шульга. Протягом 1917 року ПССТ видала більше десяти назв українських книг, в тому числі «Українську граматику» накладом 200 тисяч примірників. Друкарня і видавництво ПССТ очолив член Центральної Ради і виконкому Полтавської губернської ради Левко Ковалів.

Отже, ми проаналізували перші роки Української революції та початок процесу національного відродження на Полтавщині, ми помітили, що повалення самодержавства та утворення Української Центральної Ради стало поштовхом до національного відродження нашої країни.

Джерела та література:

1. Білоусько О., Єрмак О., Ревегук В. Новітня історія Полтавщини. - Полтава: «Оріяна», 2005.
2. Розсоха Л. Миргородська старовина. – Кобеляки: Кобеляки, 2002
3. Кульчицький С. ,Лебедев Ю. Історія України – Генеза, 2010.